

Nachtegaalweg 35, Elspeet
(Gemeente Nunspeet)

Een verkennend booronderzoek

Afbeelding 1: Plangebied (paars) op een overzichtskaart.

ArGeoBoor rapport 1234
auteur: L.C. Nijdam (senior
prospector)

paraaf voor vrijgave

datum: 12 juni 2013

Opdrachtgever: Slaa + van Asselt
architecten BNA

ISSN:2351-9975

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting.....	3
1 Inleiding.....	4
1.1 Kader.....	4
1.2 Doel en Vraagstelling.....	4
1.3 Administratieve gegevens.....	4
2 Gegevens plangebied.....	5
2.1 Beschrijving plangebied.....	5
2.2 Voorziene ontwikkeling.....	5
3 Archeologische verwachting.....	6
4 Beleid.....	8
5 Archeologisch veldonderzoek.....	8
5.1 Methode.....	8
5.2 Resultaten.....	8
6 Synthese.....	9
7 Conclusies.....	10
8 Aanbeveling/Selectieadvies.....	11
Literatuur.....	12
Bronnen Geraadpleegde Kaarten.....	12
Bijlage 1 boorstaten	

Samenvatting

1 Inleiding

1.1 Kader

In opdracht van Slaa + van Asselt architecten BNA heeft ArGeoBoor een verkennend booronderzoek uitgevoerd ter plaatse van de Nachtegaalweg 35 te Elspeet (Gemeente Nunspeet). De aanleiding van het onderzoek is de voorziene functie verandering van het perceel. De functie verandering wordt gevolgd door de sloop van de bestaande bebouwing en de nieuwbouw van 2 woningen. Hierbij bestaat de kans dat de bodem geroerd wordt op plaatsen waar dit mogelijk nog niet eerder gebeurd is en eventueel aanwezige archeologische resten verstoord zullen gaan worden. In dit kader heeft een archeologisch onderzoek plaatsgevonden.

1.2 Doel en Vraagstelling

Het doel van het verkennend booronderzoek is het vaststellen van de bodemopbouw om uitspraken te kunnen doen over de aan-of afwezigheid van archeologische niveaus en mogelijke bodemverstoringen binnen het plangebied. De volgende vragen staan bij het onderzoek centraal:

- Wat is de bodemopbouw in het plangebied?
- Is de bodem nog intact?
- Zijn nog archeologische waarden te verwachten binnen het plangebied?
- In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen nieuwbouw van 2 woningen?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, zo ja welk type onderzoek?

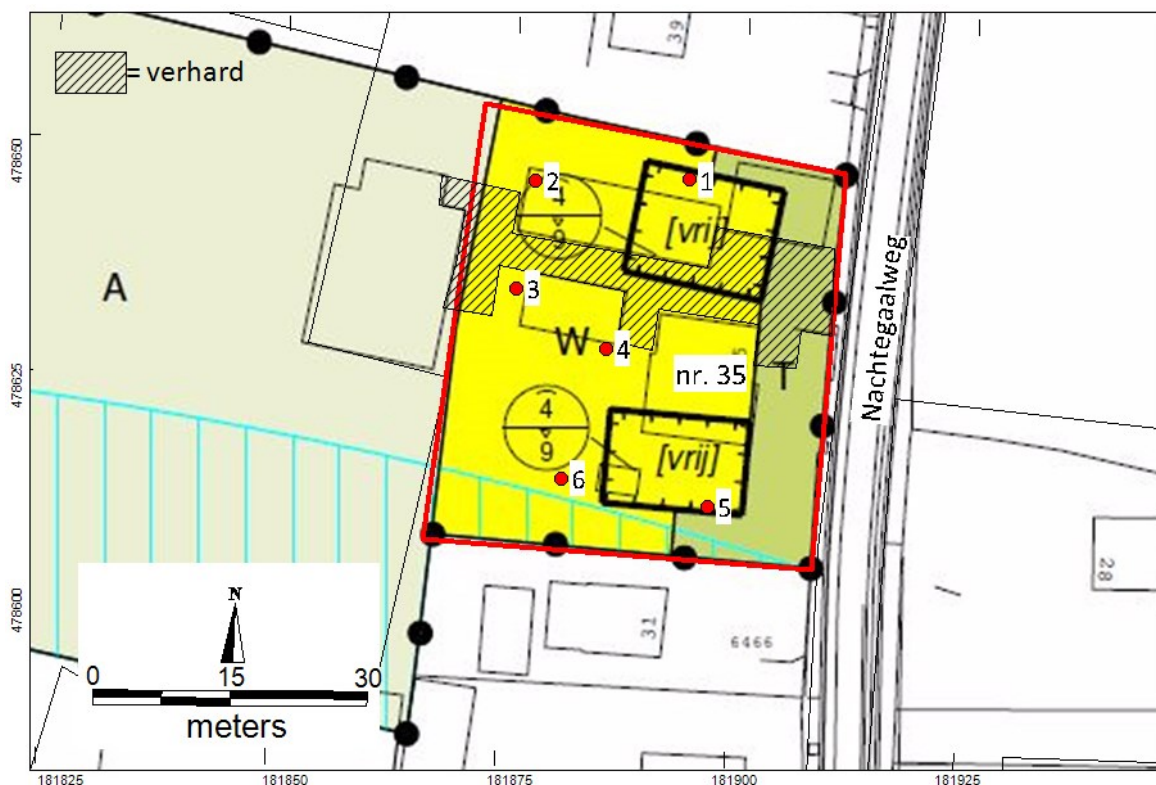
Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2 (Centraal College van Deskundigen Archeologie, 2011).

1.3 Administratieve gegevens

Tabel 1: administratieve gegeven.

Projectnaam	Nachtegalweg 35 te Elspeet
Toponiem:	Nachtegalweg 35
Plaats	Elspeet
Kadastrale nr.	Nunspeet F 6467
Provincie:	Gelderland
Gemeente:	Nunspeet
Opdrachtgever:	Slaa + van Asselt architecten BNA
Bevoegd gezag:	Gemeente Nunspeet
Deskundige namens bevoegd gezag	Dhr. M. Wispelwey, regio-archeoloog Noord Veluwe
Coördinaten plangebied	181.871/478.654 181.912/478.646 181.909/478.602 181.865/478.605
Oppervlakte:	Circa 1.850 m ²
Kaartblad:	27C
Onderzoekmeldingsnummer:	57090
Onderzoeknr.	46313

2 Gegevens plangebied

Afbeelding 2: Detailkaart van het plangebied met de locaties van de boorpunten.

2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied betreft het perceel Nachtegaalweg 35. De Nachtegaalweg is gelegen ten westen van de kern van Elspeet (afbeelding 1 voorblad).¹ Het perceel is bebouwd met diverse opstallen (zie afbeelding 2). Nr. 35 betreft de woning en de overige bebouwing zijn stallen en schuren.

Het maaiveld ligt op circa 27,5 m + NAP.²

2.2 Voorziene ontwikkeling

De bestaande bebouwing, met uitzondering van een schuur, wordt afgebroken, waarna er op het perceel twee woningen worden gebouwd. Hierbij zal de bodem verstoord worden op plaatsen waar dit mogelijk nog niet eerder gebeurd is. De woningen krijgen geen kelder. De woningen zullen worden gefundeerd op staal waarbij de bodemverstoring zal bestaan uit het graven van vorstranden tot op de C-horizont van het aanwezige dekzand. De breedte van de sleuven ten behoeve van de vorstranden zal circa 80 cm zijn.

¹ Kadaster 2012

² Actueel hoogtebestand Nederland (AHN)

3 Archeologische verwachting³

De archeologische verwachting voor het plangebied is middelmatig. Voor deze gebieden geldt een vrijstellingsgrens van 500 m². Er staat een monumentale boerderij die gesloopt zal gaan worden. Er bestaat een kans dat er een middeleeuwse voorloper van deze boerderij te vinden is. Het landschap wordt omschreven als glooiingen van daluitspoelingswaaiers met een cultuurdek. Dit cultuurdek zou moeten bestaan uit een enkeerdgrond, waaronder archeologische vindplaatsen uit de prehistorische en middeleeuwse periode aanwezig kunnen zijn. Doel nu is om met booronderzoek inzicht te krijgen in de bodemopbouw en de intactheid daarvan.

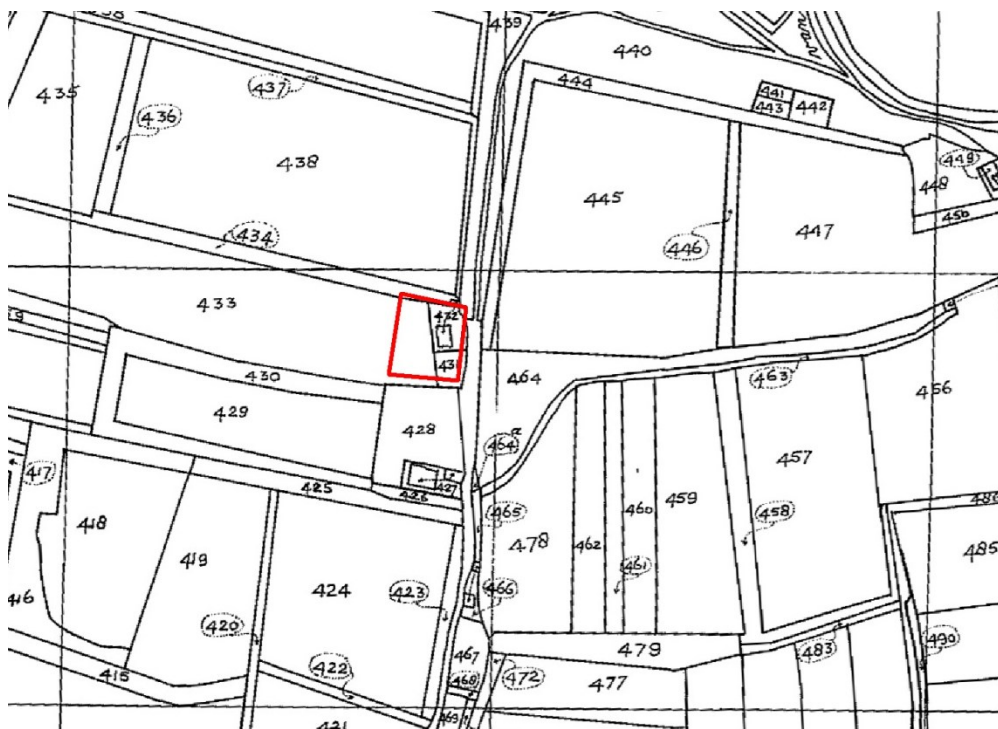
Afbeelding 3. Ligging van het plangebied (paarse vlak) op een uitsnede uit de archeologische verwachtingskaart van de Gemeente Nunspeet.⁴

³ Persoonlijke mededeling dhr. M. Wispelwey regio-archeoloog Noord Veluwe

⁴ Keunen e.a. 2013

Afbeelding 4: Een kaart van de omgeving van het plangebied uit 1806. De boerderij is al aanwezig.

Afbeelding 5: Plangebied op een kaart uit 1832.

Bekende bodemverstoringen

De bestaande woning is waarschijnlijk ook gefundeerd op staal. Ter plaatse van de stallen zijn ook kelders aanwezig.

4 Beleid

Op basis van het gemeentelijk beleid en in overleg met de gemeente Nunspeet is bepaald dat op de locatie een archeologisch veldonderzoek door middel van boringen dient te worden uitgevoerd. Een bureauonderzoek werd niet nodig geacht. Het doel van het onderzoek is het bepalen van de bodemopbouw (verkennend).

5 Archeologisch veldonderzoek

5.1 Methode

Veldinspectie

Bij een veldinspectie wordt gelet op hoogteverschillen en andere zaken die van belang kunnen zijn voor de archeologische verwachting van het plangebied.

Verkennend booronderzoek

In het plangebied zijn 6 boringen (nrs 1/t/m 6) gezet met Edelmanboor met een diameter van 7 cm. De boringen zijn verspreid over het plangebied tot minimaal 30 cm in de C-horizont uitgevoerd. De opgeboorde grond is lithologisch beschreven conform de NEN 5104.⁵ De niet verstoorde bodemhorizonten zijn beschreven op basis van het systeem voor bodemclassificatie voor Nederland.⁶ Archeologisch belangrijke kenmerken en indicatoren, zoals genoemd in de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB) zijn, indien aanwezig beschreven.⁷

5.2 Resultaten

Veldinspectie

Uit de veldinspectie bleek dat het terrein gelegen tussen de bebouwing verhard was. Hier konden geen boringen worden uitgevoerd (zie arcering in afbeelding 2).

Verkennend booronderzoek

De boorbeschrijvingen zijn opgenomen in bijlage 1. De boorlocaties zijn aangegeven in afbeelding 2. De boringen zijn ingemeten met een GPS ontvanger.⁸

Bodemopbouw en interpretatie

In de boringen 1, 2, 3, en 6 is de bodem tot een diepte tussen 90 en 130 cm –mv geroerd tot in de C-horizont. In de boringen 2, 4, 5 en 6 is een ten dele aangetast landbouwdek (enkeerdgrond) aangetroffen. In boring 4 is onder het landbouwdek tussen 70 en 85 cm –mv een B-horizont aanwezig. Deze laag is zeer compact en doet denken aan een oerbank. De 5cm dunne laag hieronder is eveneens compact en er zitten ijzerhuidjes om de zandkorrels. De ondergrens van beide lagen is scherp. Mogelijk is sprake van een door uittredende kwel ijzerrijk geworden bodemlaag. In boring 5, uitgevoerd in de tuin, is onder een dikke humeuze

⁵ NEDerlands Normalisatie-instituut 1989

⁶ Bakker en Schelling 1989

⁷ Bosch 2007

⁸ GPS-specificatie: (50 Channels, GPS L1/frequentie, C/A code, SBAS en VRS-correctie (06-GPS), circa 1 m nauwkeurig.

bodem een BC-horizont aanwezig. In het plangebied bestaat de diepere C-horizont uit zeer fijn zand. Het overige zand is matig fijn en plaatselijk zwak grindig.

Boornr.	Opgebracht	Geroerd	Landbouwdek	B-horizont	BC-horizont	C-horizont matig fijn zand	C horizon zeer fijn zand
1	0-45	45-130	-		-	130-160	
2		0-55	55-90		-		90-120
3		0-120					120-200
4	0-50		50--70	70-85/90		90-140 matig grof	140-170
5			0-70		70-80	80-100	
6		60-120	0-60			120-140	140-150

Tabel 2: De begrenzing van de aangetroffen bodemlagen.

Archeologische indicatoren

Bij het booronderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

6 Synthese

De diepe verstoringen in de boringen 1, 3 en 6 hangen mogelijk samen met een sloot, greppel of vergravingen ten behoeve van de bebouwing ter plaatse. Mogelijk lag er een greppel of sloot rondom de boerderij zoals deze aanwezig is op de kaarten uit 1806 en 1832. In de boringen 2 en 5 is sprake van een landbouwdek tot in de C- respectievelijk BC-horizont. In boring 4 is een B horizon aanwezig die kenmerken heeft van een kwelsituatie en minder heeft van een daadwerkelijke inspoelingslaag (humus B). De interpretatie van de resultaten van het booronderzoek zijn weergegeven in afbeelding 6. De bodem is verstoord rondom de kern van de oude bebouwing. Hoe de bodemopbouw ter plaatse van de oude bebouwing, met een oppervlakte van circa 550 m² is, is als gevolg van de aanwezige verharding en bebouwing niet onderzocht. Mogelijk zijn nog resten van een voorganger aanwezig. De resultaten van een proefsleufonderzoek aan de overzijde van de Nachtegaalweg hebben geen archeologische sporen ouder dan uit de 18^e eeuw opgeleverd.⁹ De kans dat oudere voorlopers op de locatie aanwezig zijn wordt klein geacht. De kans dat waardevolle archeologische resten op de locatie aanwezig zijn wordt klein geacht.

⁹ Huisman 2009

Afbeelding 6. Resultaten van het booronderzoek.

7 Conclusies

- Wat is de bodemopbouw in het plangebied?
De bodem is in 5 van de 6 boringen verstoord tot in de BC of C-horizont. In de boringen 1, 3 en 6 lijkt de verstoring aanzienlijk dieper dan de C horizont. In de boringen 2 en 5 is de bodem geroerd tot in de top van de C of tot in de BC horizont. In boring 4 is een compacte B-achtige horizont aangeboord.
- Is de bodem nog intact?
De top van het bodemprofiel is ter plaatse van de uitgevoerde boringen grotendeels verstoord. Dit betreffen ingravingen (boringen 1, 3 en 6) of aantasting door het ploegen van de bodem ten behoeve van de landbouw (boringen 2 en 5). In boring 4 lijkt de bodem nog aardig intact, maar lijkt het te gaan om een waterharde oerbankachtige laag.
- Zijn archeologische waarden te verwachten in het plangebied?
Ter plaatse van de boringen, worden archeologische resten meer verwacht. Op basis van het verkennend booronderzoek kan niet uitgesloten worden dat ter plaatse van de huidige bebouwing nog resten van een voorganger aanwezig zijn. Dit gedeelte van het plangebied heeft een oppervlakte van circa 550 m². Ook hier is de bodem waarschijnlijk al voor een aanzienlijk deel verstoord door de huidige bebouwing en andere ingravingen zoals riolering en kabels en leidingen. De kans op archeologische waarden in het plangebied wordt klein geacht.

- In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen nieuwbouw van 2 woningen? *De nieuwbouw van de 2 woningen is grotendeels voorzien in het gedeelte waar de bodem verstoord is en voor een gedeelte dat nog niet voldoende onderzocht is. Gezien de kleine kans op archeologische resten in het deel van het plangebied dat nog onvoldoende onderzocht is, wordt geconcludeerd dat de voorziene werkzaamheden geen bedreiging vormen voor het archeologische erfgoed.*
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, zo ja welk type onderzoek? *Een archeologisch vervolgonderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.*

8 Aanbeveling/Selectieadvies

Ondanks dat een klein gedeelte van het plangebied niet voldoende onderzocht is, wordt de kans op het aantreffen van archeologische resten in het plangebied klein geacht. Belangrijkste feiten zijn de verstoorde bodem in de boringen rondom de kern van oude bebouwing en het ontbreken van aanwijzingen voor activiteiten ouder dan de 18^e eeuw bij het aan de overzijde van de weg uitgevoerde proefsleufonderzoek. Een archeologisch vervolgonderzoek wordt niet nodig geacht. Het verdient de aanbeveling om de bouwputten te laten onderzoeken door amateur archeologen om na te gaan of zich nog resten van een oudere voorganger op de locatie bevinden.

Ondanks dat het onderzoek zorgvuldig is uitgevoerd kan op basis van de aard van de onderzoeksmethode niet worden uitgesloten dat tijdens graafwerkzaamheden alsnog archeologisch resten worden aangetroffen. ArGeoBoor wijst erop dat men bij bodem verstorende activiteiten verplicht is om eventuele vondsten en grondsporen te melden bij de Minister van OCW conform artikel 53 van de Monumentenwet uit 1988. In dit geval wordt aangeraden om, indien inderdaad sporen worden aangetroffen, contact op te nemen met de dhr. M. Wispelwey regio-archeoloog Noord-Veluwe.

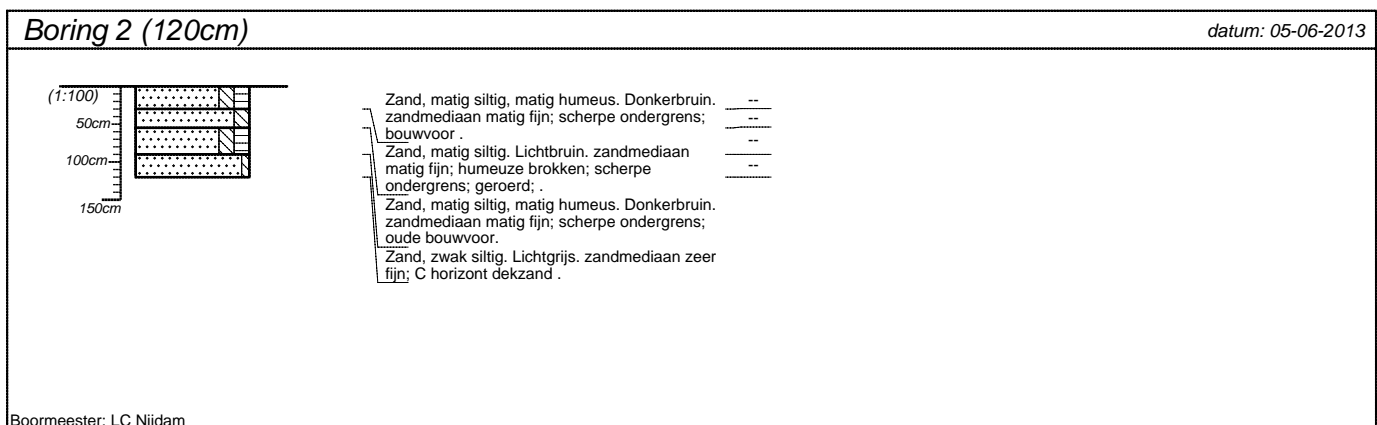
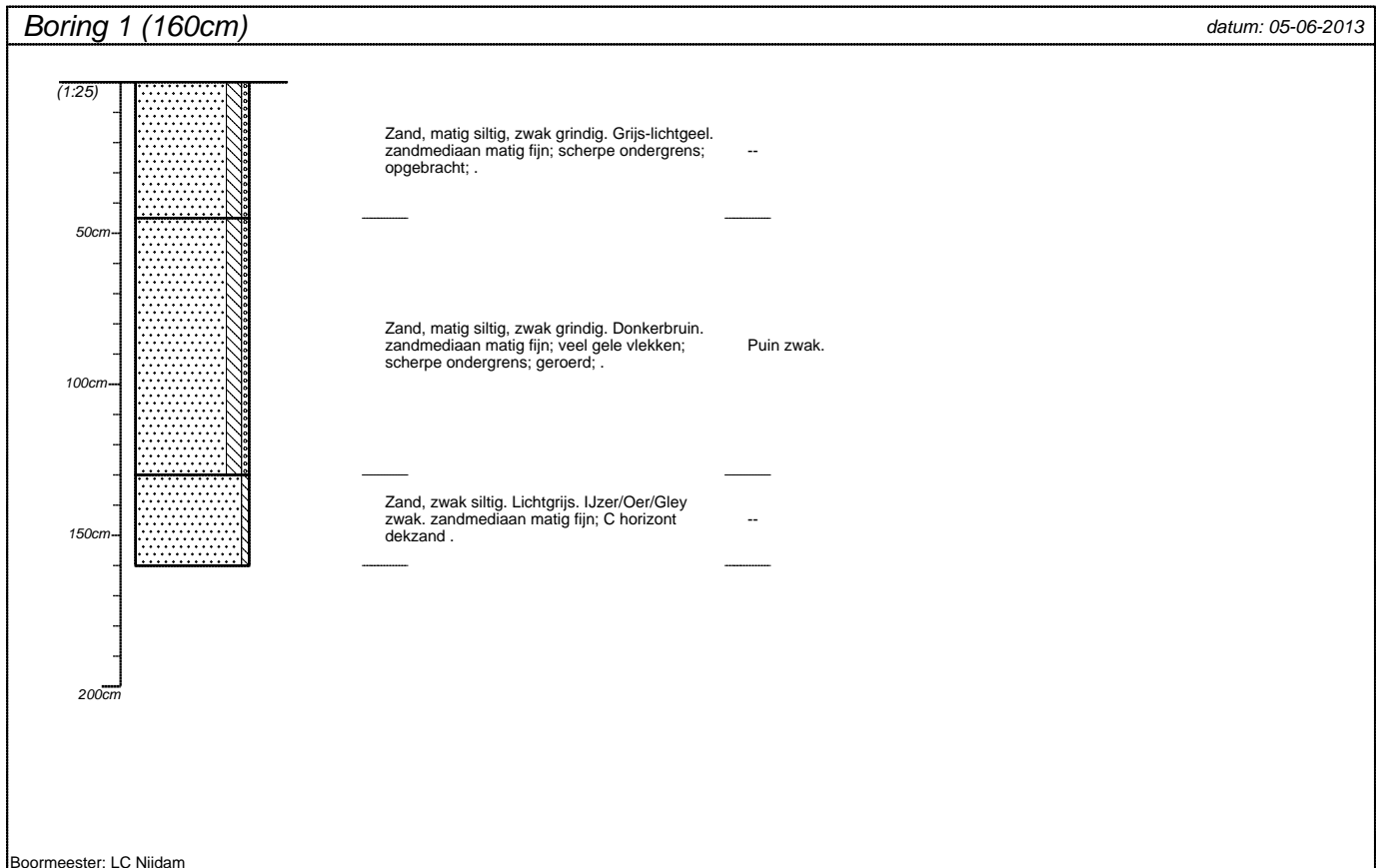
Literatuur

- Bakker, H. de & J. Schelling, 1989. Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. Staring Centrum Wageningen.
- Bosch, J.H.A., 2008: Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1. Op basis van de Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 5.2. Deltares-rapport 2008-U-R0881/A.
- Huisman, N., 2009: Elspeet, plangebied Noord (gem. Nunspeet. Een inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven. ADC-rapport 2074.
- Nederlands Normalisatie-instituut, 1989: Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters, Nederlands Normalisatie-instituut Delft.

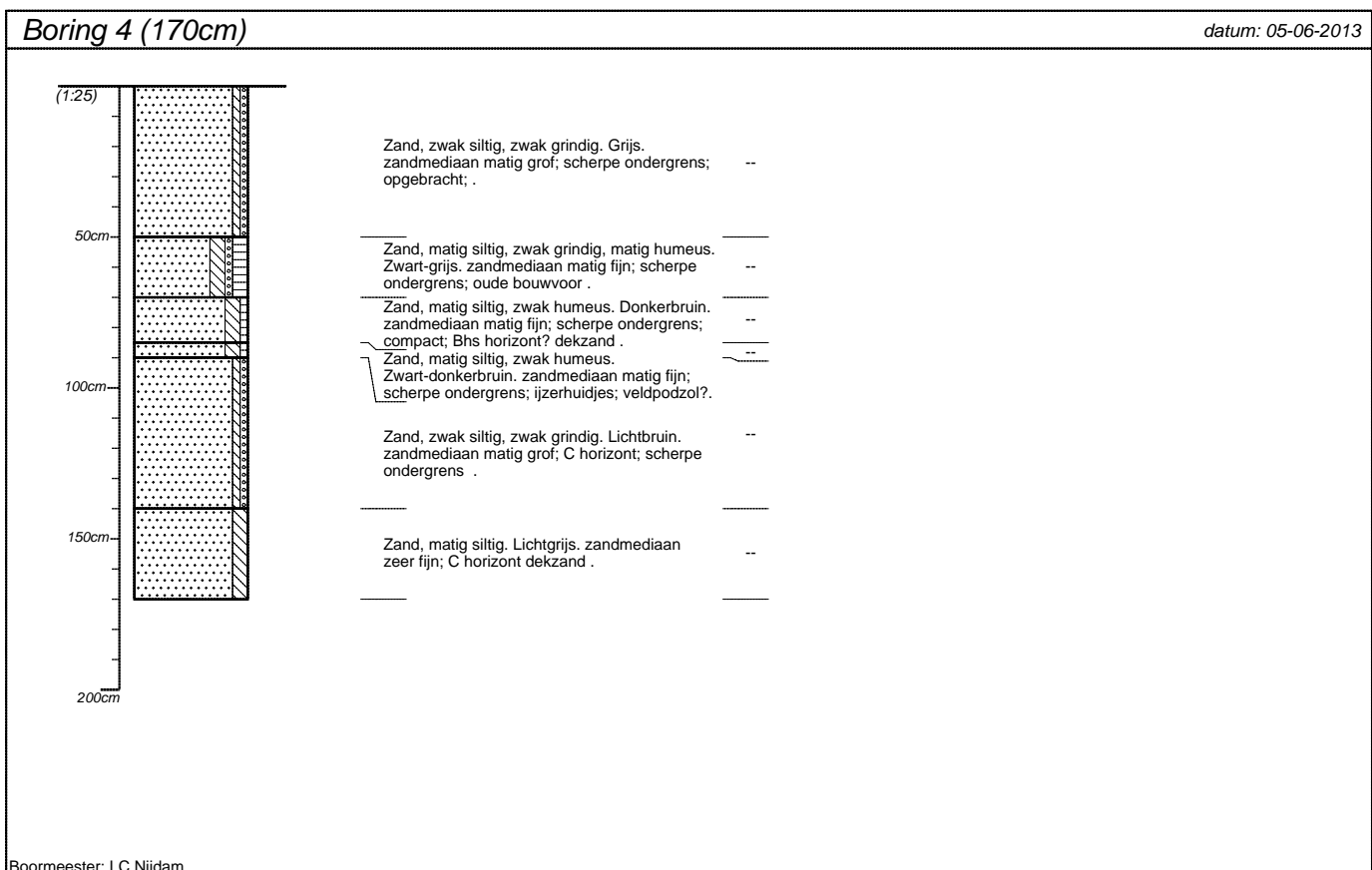
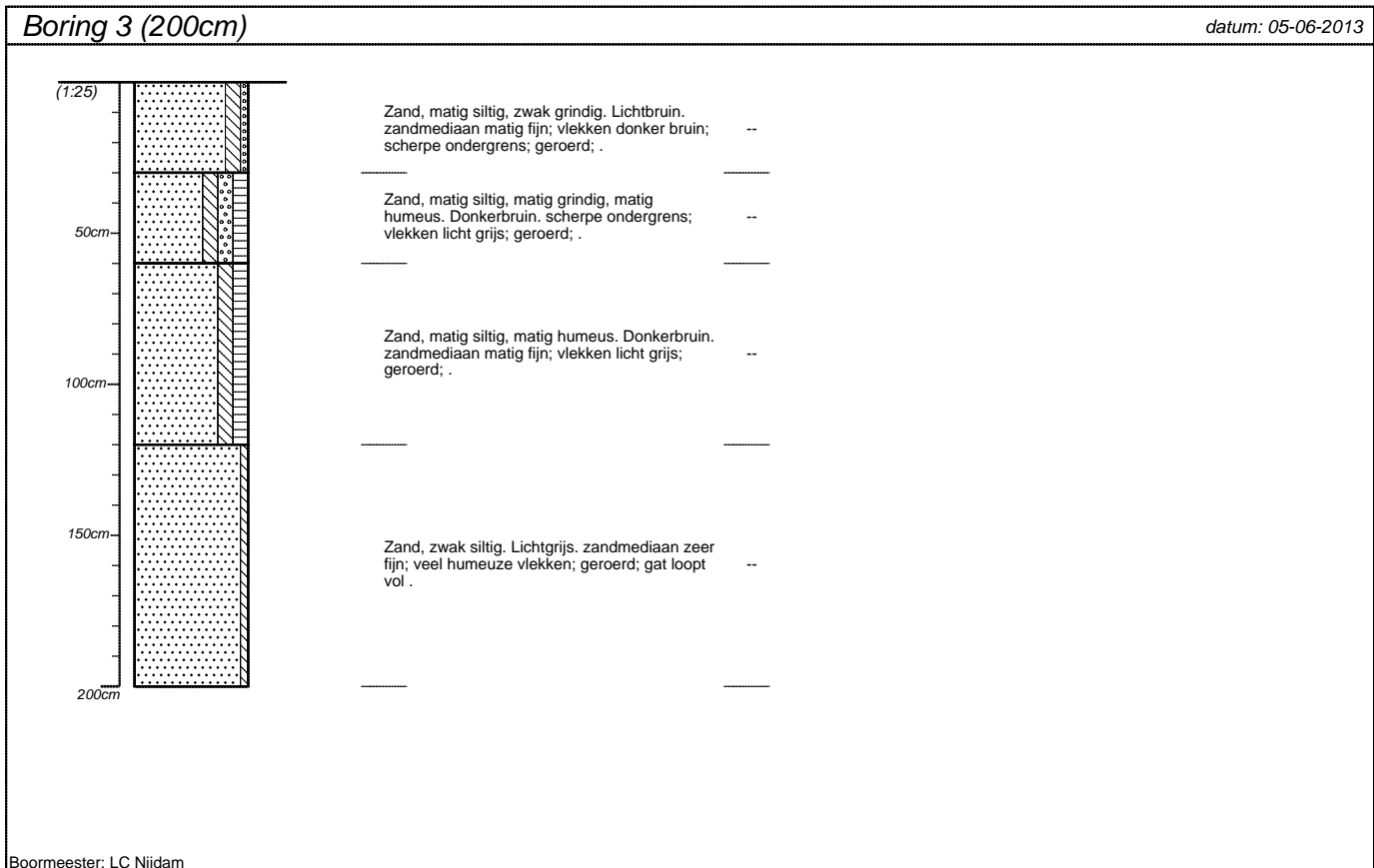
Bronnen Geraadpleegde Kaarten

- Actueel Hoogtebestand Nederland: AHN kaart geraadpleegd op <http://ahn.geodan.nl/ahn/>
- Kadaster 2012: Topografische ondergrond van Nederland schalen 1: 10.000 en 1: 25.000. <http://www.kadaster.nl/top10nl> (open data).

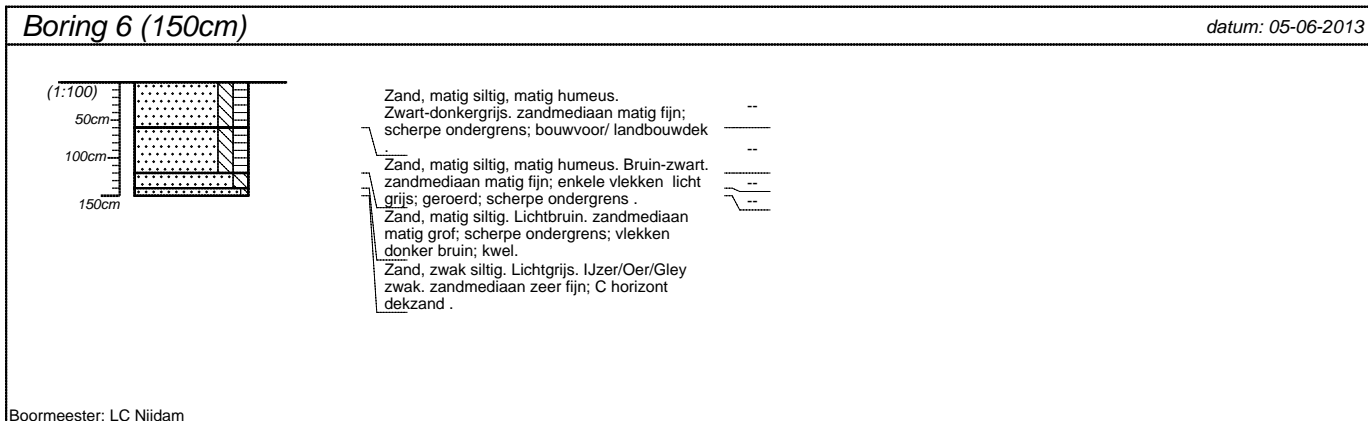
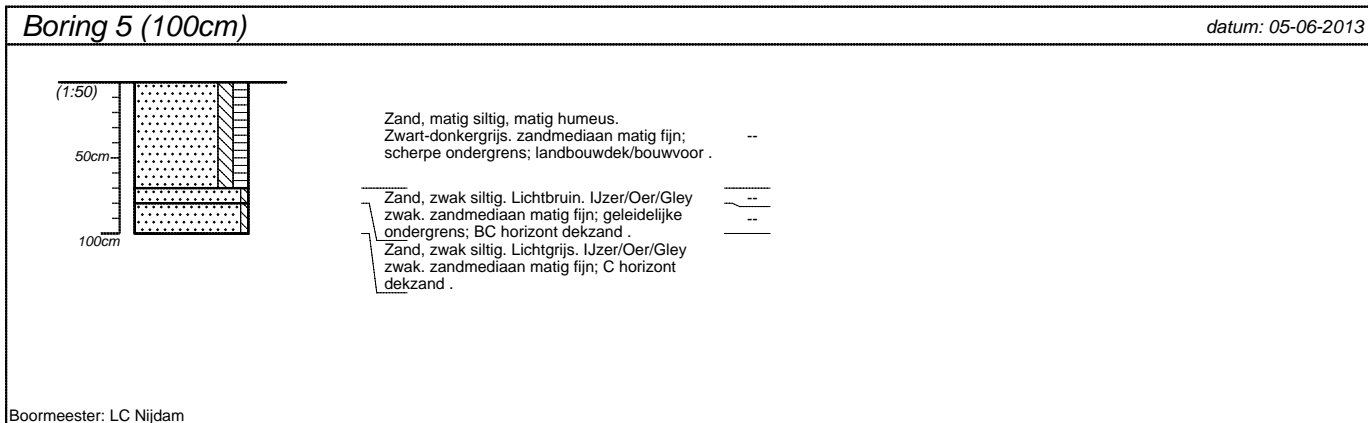
Bijlage 1 boorstaten

projectnummer OAGB.085	blad 1/3	locatieadres Nachtegalweg 35	
locatie Elspeet			
opdrachtgever Slaa + van Asselt Architecten BNA		postcode / plaats	
bureau ArGeoBoor		land	

projectnummer OAGB.085	blad 2/3	locatieadres Nachtegalweg 35
locatie Elspeet		postcode / plaats
opdrachtgever Slaa + van Asselt Architecten BNA		land
bureau ArGeoBoor		

projectnummer OAGB.085	blad 3/3	locatieadres Nachtegaalweg 35	
locatie Elspeet			
opdrachtgever Slaa + van Asselt Architecten BNA		postcode / plaats	
bureau ArGeoBoor		land	